



# Magus Meiringen

Kõik tunnevad ju beseed, aga kes teadis, et see on pärit Šveitsist? Kümme punkti!

Tekst: TERHI PÄÄSKYLÄ-MALMSTRÖM

Fotod: DAVID BIRRI, TERHI PÄÄSKYLÄ-MALMSTRÖM JA FOTOLIA

**M**eiringen on 5000 elanikuga väikelinn Haslitali piirkonnas keset Šveitsi. Seal tundub olevat kõike: hubane linnakeskus, piltilus mäGINE loodus ning sõbralikud inimesed, kes tervitavad rõõmsalt ja uuriavad, ega ristmikul peatunud turist pole eksinud.

Linnakese lummus haaras omal ajal ka Sir Arthur Conan Doyle'i, kes oli tüdinenud eradetektiiv Sherlock Holmesi seikluste kirjutamisest. Puhkusereisil Meiringenis jõudis Doyle siiski oma kadunud inspiratsiooni jälile ja kirjutas Holmesi tükiks ajaks hingetõmbele saatnud jutustuse "Viimane juhtum". Selles 1893. aastal ilmunud loos satub peakangelane Meiringeni serval asuvale Reichenbachi joale ja kukub sealt koos oma verivaenlase Moriartyga alla. See pole siiski taibuka detektiivi lõpp, vaid ta naaseb mõne aasta pärast Londonisse ja jätkab oma tööd.

Härra Holmes pole ainus asi, millega Meiringenis uhkustatakse. Nimelt tuntakse seda väikelinna ka beseede sünnikohana.

## Õukondade lemmikhõrgutis

Beseed algupära hakkas lahti hargnema 1930. aastatel Frankfurdis. Hiljem teises maailmasõjas kadunud dokumendid tõestasid, et munavalget ja suhkrut segas esimest korda kleepuvaks vahuks kokku Meiringenis töötanud kondiiter nimega Gasparini. Aasta oli siis umbes 1600 ja leiutisele pandi nimeks *meiring*.

Varsti maiustati uudse delikatessiga üle terve Euroopa. Põhja-Saksamaal hakati õhulist maiuspala "Hispaania tuuleks" (*Spanischer Wind*) kutsuma. Inglismaa kuninganna Elizabeth I nimetas seda "Suudluseks" (*Kiss*) ja ka eesti keeles kasutatud sõna "beseed" juured ulatuvad suudlust tähendavasse prantsuse sõnasse *baiser*.

Poola kuninga ja Leedu suurvürsti Stanisław Leszczyński kaudu jõudis beseed ka Versailles' lossi.



Christoph Frutiger on juhtinud beseesid valmistavat pereäri neli aastat. Firma tipptoode maitseb endisele kulturistile.

maailma maitseed



Meiringeni väikelinn asub Haslitali piirkonnas Berni kantonis. Bernini on sealt 85 ja Zürichini 100 kilomeetrit.

*“Esimest korda segas munavalget ja suhkrut kleepuvaks vahuks kokku Meiringenis töötanud kondiiter nimega Gasparini.”*

Leszczyński tütar Maria oli Prantsusmaa kuninga Louis XV abikaasa ja ta olevat armunud beseedesse niivõrd, et küpsetas neid lossis tihti ka ise.

### Kulturistist beseekuningaks

Tänapäeval on Meiringeni beseetradiisiooni ülalpidamine endise kulturisti Christoph “Steff” Frutigeri laiadel õlgadel. Nelja aasta eest võttis mees üle oma vanemate 1970. aastatel rajatud pagariäri Frutal Versandbäckerei juhtimise. Abiks on tal abikaasa Erika ning umbes 30 töötajat.

Frutiger võtab oma ajakirjanikust külalise vastu Meiringeni kesklinnas asuvas kondiitrikaupluses, mille fassaadil irvitab hõredahambuline madu. Selle väiksemad sugulased on seadnud end mugavalt vitriini, kuid Frutigeri sõnul pole muretsemiseks põhjust: kohalik koogikoletis Tatzelwurm olevat väga söbralik.

“Kuid nende valmistamine pole kaugeltki mitte pagarisöbralik! Palju peeni detaile sisaldavate madude kokkupanek on väga suur töö,” naerab Frutiger.

Madude, Sherlock Holmesi šokolaadide, pähkli-tortide, saiade ja kuklikeste kõrval on pagariäri populaarseim toode muidugi mõista bese. Nende valmistamiseks on linna servas täiesti oma pagarikoda.

Beseesid küpsetatakse sajakraadises ahjus 9–12 tundi. Korraga mahub ahju 12 000 keskmise suurusega beseede. Beseede peale läheb neil aastas 40 000 kilo



Meiringeni kesklinnas asuva kondiitriäri fassaadi kaunistab söbralikult irvitav Tatzelwurm. Teetoa poole peal on mugav peatuda ja lasta maokesel hea maitsta.



Meiringenis seignelnud Sherlock Holmes on leidnud oma tee ka beseedele.



suhkrut ja 20 000 Šveitsi päritolu muna.

Beseede valik on pikk ja lai. Maitseed varieeruvad vanillist ja šokolaadist Baileysi likööri. Ka diabeetikutele valmivad oma beseed, milles on kasutatud suhkru asemel erütritoolimelist looduslikku maitseainet.

“Maitse pole neil täpselt see, aga on tähtis, et ka diabeetikutele on alternatiiv olemas. Ja need on ju tavalisest beseest paremad ka kaalu jälgijatele,” tõdeb Frutiger.

Lisaks maitsele varieerub ka beseede suurus. Kaupluselettidel ootavad oma sööjaid nii minibeseed, kringlikesed kui ka mehe kämbla suurused maiused.

“Hm ... need näevad küll aju moodi välja,” mõtlen ma valjusti.

“Aga ongi,” itsitab Frutiger.

“Praegusel hetkel on meil ainult valged, aga vahel paneme beseetaina sisse punast toiduvärvi ja kirjutame paki peale “Šveitsi aju”.

### Kahe maailmarekordi püstitajad

Frutigeride pereäris on valmistatud ka rekordiliste ulatustega beseesid. Esimene saavutus pärineb aastast 1985, mil Meiringenis valmis Guinnessi rekordite raamatusse saanud maailma suurim bese. See koosnes kahest poolest, mis olid 2,4 meetrit pikad, 1,5 meetrit laiad ja umbes ühe meetri kõrgused. Kumbki pool kaalus 62 kilo. Rekordilise bese valmistamiseks kulus 2500 munavalget ja 120 kilo suhkrut ning kuna piisa-



Suvekuudel korraldatakse laste beseetöötubasid igal kolmapäeval. Eelregistreerimise alusel on ka teistel gruppidel võimalik beseede valmistamist jälgima minna.



Beseed valmivad väikelinna serval asuvas erilises pagari-kojas. Korraga mahub ahju 12 000 maiuspala.

Lehttainast ja sarapuupähklitest *Haslikuchen* on üks Haslitali piirkonna spetsialiteetidest.

valt suurt ahju polnud, küpsetati hiiglaslik maiuspala – no kus mujal kui ikka saunas!

“Suurel rahvapeol pakuti beseed koos 80 liitri vahukoorega ja kõik kadus kolme tunniga. Isegi kohalik rokimees Polo Hofer oli kohal koos ürituse jaoks tehtud beseelauluga,” meenutab Frutiger.

2013. aastal oldi Meiringenis aga jälle rekordijahil.

Seekord valmistati maailma kõige pikem beseed. See koosnes beseetainaga ühendatud osakestest ja oli kokku 53,11 meetrit pikk.

Beseekuningat ja tema tegusid tunnevad Meiringenis kõik, mistõttu

polegi ime, et meest pole jäädvustatud mitte vaid ühele, vaid lausa kahele linnas asuvalle seinamaalingule. Tuleviku tarbeks sirgub kodu ka juba kolmas beseevalitsetajate põlvkond.

“Lapsed käivad veel koolis, aga on meile juba agarateks abimeesteks,” nendib Frutiger, rõõm südames.

Siis vaatab ta aga kella ja palub vabandust. Pool päeva on veel ees ja tööd on palju teha.

Meiringeni elanikud on magusa eluga harjunud ja kuninga töö on muidugi oma rahva heaolu eest hoolit-seda. [OXI](#)

*“Beseekuningat ja tema tegusid tunnevad Meiringenis kõik.”*

# AJALUGU

## ERIVÄLJAANNE



WATERLOO LAHING

**USA esimene president Washington**

PRESIDENT LINCOLN JA USA KODUSÕDA

**Titanicu uppumine**

MIS PÕHJUSTAS ESIMESE MAAILMASÕJA?

**Lenini oktoobrirevolutsioon**

PEARL HARBOR

**Esimene tuumapomm**

KUUBA RAKETIKRIIS

**Martin Luther King**

MAO KULTUURIREVOLUTSIOON

**Apollo 11 maandumine Kuul**

WATERGATE'I SKANDAAL

**Tšornobõli tuumaõnnetus**

BERLIINI MÜÜRI LANGEMINE

**India ookeani tsunami**

**Ilmub septembris!**

Tellimine:

[www.ajakirjad24.ee/ajalugu\\_eri](http://www.ajakirjad24.ee/ajalugu_eri)

või helista 666 2233